

NYARI HAJNAL A PUSZTAN.

*Az ég legalján szürke fátyol,
Fenn ritkás szöke fellegek;
Ébreszti már az-ébredő nap
Az éjben szunnyadó eget.*

*Világosodni kezd a föld is,
De a távolban elvesző
Nagy sík határnak hangja nincsen,
Hallgat a harmatos mező.*

*Az élet alszik még a pusztán,
Szellő se leng, fűszál se hajlik;
De füst kanyarg amott keletre,
S cséplőgép mormolása hallik.*

*Nagy asztag áll a sík mezőben,
Mint önmagának kékes árnya,
S az asztag ormáról serényen
Két árnyalak a kévét hányja.*

Vargha Gyula.

PETŐFI-CENTENÁRIUM

Irodalmi ünnepek, költők és írók születésnapjaihoz kötöttek, kiválóan alkalmasak arra, hogy az ünneplő nemzetet politikai gondjaiból, társadalmi széttagoltságából kiragadva legalább egy pillanatra egységessé tegyék. A költő mindenkor egy magasabbrendű élet képviselője és akik őt ünneplik, álljanak még oly távol attól a lelki tartalomtól, melyet nekik a költő nyújthatna, el nem zárkozhatnak azon emelkedés, megtisztulás és akár pillanatnyi megjavulás elől, mely a nemzet jobbainak, a magasabbrendű élet igazi megértőinek lelkében ilyenkor végbemegy. Mert a tömeg könnyebben megértheti, vagy legalább is a valósághoz többé-kevésbé híven elképzeldheti magának az ünneplélt alakját, ha az politikus, hadvezér, gazdaság vagy technika terén kitűnt szakember volt: a költőét vagy egyéb szellemi vezérét azonban többnyire csak akképen, hogy annak egyes jellemző vonásait általánosítja, a többit pedig elmellőzve, nem az egész, hús- és vérbeli embert és komplikált szellemet látja, hanem annak egy tipizált, leegyszerűsített árnyékát. És minél magasabbrendű az illető alak, annál kevesebb vonást fog fel belőle a nagy tömeg, de viszont ezen néhány vonás is elegendő neki arra, hogy hétköznapi nyomorából, lelki szegénységéből kiemelkedve valóban ünnepet üljön.

Az abszolutizmus idején a Kazinczy-centenáriumok voltak a nemzet ünnepnapjai, mikor az ősi visszavonást elfelejtve, egyetlen nagy magyar érzésben egyesült a magárahagyott, idegen nyomás alatt sínylődő magyarság — holott kétségtelen, hogy Kazinczy Ferencnek végtelen finom, összetett egyéniségéhez csak a legeslegjobbak, a legműveltebbek közeledhettek teljes megértéssel. Kazinczynak tisztán emberi, humanisztikus hajlandóságai, antiszovinisztikus lelki tulajdonságai, melyek a népiestől ösztönszerűleg visszatartották és a „sallangos“, „zsiros“ magyarságnak kérlelhetlen ócsárlójává teszik, természet-szerűleg kevésbé érvényesülhettek az ünneplésben, mely a szent öregnek elsősorban mint a magyar nemzetiség erősakarátú felébresztőjének és önzetlen mártírjának szólt. És ez jól is volt így; a tömegnek nehéz lett volna megmagyarázni, minő szétszakíthatlan kapcsolatban volt e „kiművelt emberfőben“ a nemzetinek és általános emberinek egymást kiegészítő, egymás nélkül pusztulásnak induló erkölcsisége. Ami Kazinczy erkölcsi egyéniségét valósággal meghatározza: magyarságának és goethei, vagy inkább humboldti humanizmusának gyermekien tiszta harmoniája, mindez a speciális szépség, háttérben maradt az ünneplésnek, mert nem arra volt szüksége a kornak s mert Kazinczy-nak magyarsága önmagában is oly hatalmas tűz volt, hogy mellette egy egész nemzet felmelegedhetett.

Petőfi magyarságánál izzóbb tűz ezer év óta nem lángolt magyar földön és